

Konsekvensutredning av kompletterande bestämmelser för flygledare och flygledarelever, samt bestämmelser om AFIS-personal, AFIS-elever och utbildning av dessa

Transportstyrelsens förslag:

Transportstyrelsen föreslår att följande föreskrifter och allmänna råd ändras för att terminologin ska överensstämma med relaterade regelverk och för att föreskrifterna ska bli tydligare:

- Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2016:76) om certifikat för flygledare och flygledarelev
- Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2016:77) om behörighetsbevis för AFIS¹-personal och AFIS-elev
- Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2016:78) om utbildning av viss personal för flygtrafikledningstjänst
- Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2019:117) om utbildning och kompetens vid utövande av flygtrafikledningstjänst (ATS) inom Försvarmaktens rörliga krigsförband.

Transportstyrelsen föreslår även att krav ska införas i TSFS 2016:78 på innehållet i utbildningsplaner för operativa instruktörer och bedömare för AFIS-personal.

Transportstyrelsen föreslår slutligen att benämningarna på behörighetstillägg för flygledare på Försvarmaktens rörliga baser, som finns i TSFS 2019:117, ensas med de benämningar på behörighetstillägg för flygledare som anges i förordning (EU) 2015/340.

¹ *AFIS*: (Aerodrome Flight Information Service, flyginformationstjänst för flygplats) verksamhet med uppgift att bedriva flyginformationstjänst vid okontrollerad flygplats

A. Allmänt

1. Vad är problemet eller anledningen till regleringen?

Föreskrifter om utbildning för flygledare behöver uppdateras

Förordning (EU) 2015/340² har uppdaterats, och EASA har publicerat ändrade AMC (godtagbara sätt att uppfylla kraven) och GM (vägledande material) i ED Decision 2023/011/R³. Därför behöver Transportstyrelsen se över de kompletterande nationella reglerna om utbildning och kompetens för flygledare.

Språk och terminologi har brister

Föreskrifterna är i vissa delar språkligt och innehållsmässigt otydliga, och terminologin överensstämmer inte helt med relaterade regelverk.

Föreskrifterna om utbildning för AFIS-personal och AFIS-elever regleras nationellt

Utbildning och kompetens för AFIS-personal och AFIS-elever regleras inte internationellt, vare sig av EU eller ICAO, men vi vill säkerställa att de nationella kraven för AFIS-personal följer samma utveckling som den internationella lagstiftningen om utbildning för flygledare.

Det finns redan idag nationella krav på att en operativ instruktör och bedömare för AFIS-personal ska ha genomgått en godkänd utbildning, men att utbildningsplanerna ska godkännas eller vad de ska innehålla framgår inte tydligt.

Benämningar på behörighetstillägg för flygledare i föreskrifterna om Försvarsmaktens rörliga krigsförband

Kommande ändringar av förordning (EU) 2015/340 ändrar behörighetstilläggen vilket även behöver ändras i föreskriften.

Om ändringen även påverkar utbildnings- och kompetenskrav för flygledare som ingår i Försvarsmaktens rörliga krigsförband, behöver granskas mot bakgrund av Försvarsmaktens specifika behov.

² Kommissionens förordning (EU) 2015/340 av den 20 februari 2015 om tekniska krav och administrativa förfaranden avseende flygledarcertifikat samt andra certifikat och intyg enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 216/2008, ändring av kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012 och upphävande av kommissionens förordning (EU) nr 805/201.

³ Executive Director Decision 2023/011/R: Regular update of the air traffic controller licensing rules — Enhanced mobility options and streamlined qualifications for air traffic controllers.

2. Vad ska uppnås?

Tydligare regler

Språket i föreskrifterna ska vara så tydligt som möjligt och användningen av termer och andra uttryck ska vara konsekvent, dels inom och mellan föreskrifterna, dels i förhållande till relaterade regelverk.

Regler för AFIS-personal och AFIS-elever i linje med EU:s regler

Nationella regler för AFIS-personal och AFIS-elever ska fortsatt vara i linje med de utbildningskrav för flygledare som finns i förordning (EU) 2015/340.

Det ska framgå av föreskrifterna vilka organisationer som får bedriva utbildning för AFIS-personal och AFIS-elever samt vad som ska ingå i utbildningsplanerna för behörighet som operativ instruktör och bedömare för utbildning av AFIS-personal och AFIS-elever.

Behörighetstillägg för flygledare på Försvarmaktens rörliga baser

Behörighetstilläggen för flygledare på Försvarmaktens rörliga baser ska överensstämma med benämningarna i förordning (EU) 2015/340.

3. Vilka är lösningsalternativen?

3.1 Effekter om ingenting görs?

Om ingenting görs:

- Föreskrifterna kommer fortsatt vara otydliga i vissa delar, och de kommer inte heller att stämma överens med de uppdaterade internationella reglerna för flygledare.
- Det kommer fortfarande att finnas krav på att operativa instruktörer och bedömare för utbildning av AFIS-personal och AFIS-elever ska genomgå godkända utbildningar. Däremot kommer det att saknas krav på utbildningsplanernas innehåll och på att de ska godkännas.

3.2 Alternativ som inte innebär reglering

Transportstyrelsen anser att det saknas alternativ som inte innebär reglering. Utbildning och kompetens för flygledare (ATCO) och organisationer som bedriver flygledarutbildningar (TO) regleras internationellt. Nationell reglering av utbildning och kompetens för AFIS har funnits länge och kommer att behövas även i fortsättningen för att säkerställa att det finns tillräckliga krav på utbildningarna.

3.3 Regleringsalternativ

Transportstyrelsen anser att det bara finns ett alternativ – det föreslagna.

Förslaget innebär att vi säkerställer konsekvent terminologi och förtydligar föreskriftstexten för att de fyra föreskrifterna ska vara tydliga och stämma överens med varandra, men även med internationell reglering.

Förslaget innebär vidare att vi inför krav på innehåll i utbildningsplanerna för operativa instruktörer och bedömare för utbildning av AFIS-personal och AFIS-elever, och på att planerna ska godkännas.

4. Vilka är berörda?

- Utbildningsorganisationer som tillhandahåller inledande utbildning och utbildning för bedömare och operativa instruktörer för AFIS-personal och AFIS-elever.
- Organisationer som bedriver flygtrafikledningstjänst (ATS).
- Flygledare samt AFIS-personal och AFIS-elever.
- Försvarsmakten.
- Handläggare på Transportstyrelsen.

5. Vilka konsekvenser medför regleringen?

5.1 Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Samtliga konsekvenser för företagen beskrivs därför under 5.1.

Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför ingen beskrivning under 5.1 utan samtliga konsekvenser för företagen beskrivs under avsnitt C.

Föreskrifterna blir tydligare och fastställer ett arbetssätt som redan är inarbetat hos utbildningsorganisationer och organisationer som bedriver flygtrafikledningstjänst (ATS). Det blir även tydligare vad som krävs för att vissa typer av utbildningar och utbildningsplaner ska godkännas.

Ensat språk och ensad terminologi i föreskrifterna kan tänkas underlätta utformandet av rutiner och instruktioner i organisationer som har både AFIS-personal och flygledare.

Sammantaget kommer ändringarna sannolikt att påverka dessa organisationer positivt.

Tydligare regler innebär troligen också att organisationerna inte behöver lägga lika mycket resurser på att skicka in kompletteringar.

5.2 Medborgare

För de som söker certifikat och tillstånd blir föreskrifterna tydligare och fastställer ett arbetssätt som redan är inarbetat hos utbildningsorganisationerna. Det blir även tydligare vad som krävs för att utbildningar och utbildningsplaner för AFIS-personal och AFIS-elever ska godkännas.

Sammantaget kommer ändringarna sannolikt att påverka berörda flygledare, AFIS-personal och AFIS-elever positivt.

5.3 Staten, regioner eller kommuner

Försvarsmakten

Försvarsmakten kommer att behöva förhålla sig till nya behörighetstillägg och ny terminologi, men vår bedömning är att Försvarsmakten inte kommer att påverkas av detta i någon större utsträckning. Flygledarna (ATCO) vid de rörliga krigsförbanden är anställda av Luftfartsverket och har civila certifikat, som egentligen inte påverkas av nationella regler. Ändringen säkerställer enbart att behörighetstilläggen benämns lika i nationell och internationell reglering.

Transportstyrelsen

På Transportstyrelsen godkänner vi utbildningar och utbildningsplaner, och vi bedömer att de föreslagna ändringarna kommer att underlätta vår handläggning, eftersom tydligare regler troligen innebär att vi inte behöver lägga lika mycket resurser på att begära kompletteringar.

5.4 Miljö

Vi bedömer att miljön inte kommer att påverkas.

5.5 Externa effekter

Vi ser inga andra externa effekter.

6. Vilka konsekvenser medför övervägda alternativ till regleringen och varför anses regleringen vara det bästa alternativet?

Transportstyrelsen anser att det bara finns ett alternativ.

7. Vilka bemyndiganden grundar sig myndighetens beslutanderätt på?

6 kap. 10 och 20 §§ luftfartsförordningen (2010:770).

8. Överensstämmer regleringen med eller går den utöver de skyldigheter som följer av EU-rättslig reglering eller andra internationella regler?

Kompetens och utbildning för AFIS-personal och AFIS-elever är oreglerad internationellt. Detta gäller även de ytterligare krav som Försvarsmakten har behov av vad gäller rörliga baser. I övrigt har vi försökt ensa föreskrifterna med internationell reglering i förordning (EU) 2015/340.

Föreskrifterna innehåller inte några tekniska regler varför det inte behövs göras någon anmälan enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler. Föreskrifterna behöver inte heller anmälas enligt tjänstedirektivet eftersom de rör tjänster och verksamheter som inte omfattas av tjänstedirektivets tillämpningsområde, icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse och tjänster på transportområdet.

9. Behöver särskild hänsyn tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och finns det behov av speciella informationsinsatser?

En uppdatering av förordning (EU) 2015/340 träder i kraft 4 augusti 2024. Eftersom viss terminologi i Transportstyrelsens föreskrifter i och med vårt förslag kommer att bringas i överensstämmelse med EU:s regler, har målsättningen varit att ändringarna i våra föreskrifter ska träda i kraft samma datum.

Vi ser inga negativa konsekvenser om vårt arbete skulle försenas, eftersom förordning (EU) 2015/340 tillåter en övergångsperiod på tre år för att inarbeta ändrade behörigheter i flygledarcertifikaten. Föreskrifterna bör dock träda ikraft så fort som möjligt för att undvika eventuella otydligheter och tillämpningsproblem.

Information till branschen kommer att publiceras på externwebben.

B. Transportpolitisk måluppfyllelse

Det övergripande målet för svensk transportpolitik är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Under det övergripande målet finns också funktionsmål och hänsynsmål med ett antal prioriterade områden.

Funktionsmålet handlar om att skapa tillgänglighet för människor och gods. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Samtidigt ska transportsystemet vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Hänsynsmålet handlar om säkerhet, miljö och hälsa. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt. Det ska också bidra till det övergripande generationsmålet för miljö och att miljö kvalitetsmålen uppnås, samt bidra till ökad hälsa.

10. Hur påverkar regleringen funktionsmålet?

Vi ser ingen påverkan på funktionsmålet.

11. Hur påverkar regleringen hänsynsmålet?

Vi ser ingen påverkan på hänsynsmålet.

C. Sammanställning av konsekvenser

Berörd aktör	Effekter som inte kan beräknas		Beräknade effekter (tkr) + / -	Kommentar
	Fördelar	Nackdelar		
Företag	<p>Tydligare reglering.</p> <p>Färre kompletteringar till ärenden då kravbilden är tydligare sparar tid och pengar då ärenden faktureras.</p> <p>En ensning av kravbilden för utbildning och kompetens för AFIS och flygledare medför fördelar i framtagande av rutiner och instruktioner för leverantörer som både tillhandahåller AFIS och flygkontrolltjänst.</p>			Reglering ändras inte utan blir tydligare.
Medborgare	<p>Tydligare reglering, läsbarheten ökar.</p>			Reglering ändras inte utan blir tydligare.
Staten m.fl.	<p>Tydligare reglering Färre kompletteringar till ärenden då kravbilden är tydligare mer resurseffektivt.</p>			Reglering ändras inte utan blir tydligare.
Externa effekter				
Totalt				

D. Förslagets proportionalitet

Föreslagen reglering förtydligar redan inarbetade arbetssätt och kommer därmed inte medföra högre kostnader eller begränsningar för de som påverkas.

E. Uppföljning och utvärdering

Löpande utvärdering genomförs av Transportstyrelsen då ärenden gällande utbildningsplaner och kompetensprogram skickas in till myndigheten för godkännande.

F. Samråd

Enligt luftfartsförordningen 6 kap. 10 § ska Försvarsmakten höras innan föreskrifterna meddelas.

Om ni har några frågor med anledning av konsekvensutredningen eller synpunkter ni vill framföra får ni gärna kontakta oss:

Bengt Nilsson
ANS-Inspektör
tel. 010-495 31 29,
bengt.nilsson@transportstyrelsen.se